

Μελανία Δαμιανοῦ

ΛΙΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Νουβέλα

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εἴσοδος	13
Ὁ λιποτάκτης	15
σημειώσεις, 1	20
Ἡ ἀναγνώστρια	21
σημειώσεις, 2	26
Ὁ κατάδικος	27
σημειώσεις, 3	31
Ὁ μουσικὸς	32
σημειώσεις, 4	37
Τὸ γεράκι, τὴν ἴδια νύχτα	38
σημειώσεις, 5	43
Ὁ κρυμμένος	44
σημειώσεις, 6	48
Ἐπίκληση	49
σημειώσεις, 7	53
Ὁ φονιάς	54
σημειώσεις, 8	58
Ὁ καλόγερος	59
σημειώσεις, 9	65

Ὁ κυνηγημένος	66
σημειώσεις, 10	69
Ὁ δραπέτης	70
σημειώσεις, 11	75
Θάνατος	76
Προφητεία	78
Εὐχαριστίες	81

στον Ἀλέξανδρο

Ἀμίλητοι ψηλαφοῦν τὰ ρήγματα τοῦ κόσμου γιὰ διόδους
Γιάννης Ζέρβας, Τοιχογραφία

Ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθεν καὶ ἐν σκότει πορεύεται,
καὶ ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται
Ἐκκλησιαστής, 6.4

σημειώσεις, 1

Ὁ κόσμος κομμένος σὲ μεγάλα ἀκανόνιστα κομμάτια σκορπισμένα στὶς ἐρήμους τῶν ψυχῶν. Ἀγεφύρωτα κομμάτια, βράχια μὲ κοφτερὲς γυάλινες αἰχμές, πόλεις φτιαγμένες ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ ὕλη τοῦ σύμπαντος. Δάση ἀναδύονται ἀργὰ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ μυαλοῦ, δάση πὸν δὲν θὰ μπορέσεις ποτὲ νὰ διασχίσεις. Ἀνάμεσά τους κυλᾶνε ἤσυχα τὰ μεγάλα ποτάμια. Μαῦρα ποτάμια χωρὶς ὄνομα, πὸν παρασέρονον ὅ,τι βροῦν. Χάρτινα ἄνθη, σπασμένες χορδὲς καὶ δάκρυα ἀποχαιρετισμῶν, στιχάκια τραγουδιῶν πὸν ξεχάστηκαν, χαλασμένα παιχνίδια.

Ἡ ἀναγνώστρια

ΣΤΟ ΠΡΟΑΓΓΙΟ τῆς καμένης Βιβλιοθήκης βρῆκα ἓνα χαρτί, μιὰ ἄγραφη τσαλακωμένη σελίδα. Θὰ γράψω πάνω του τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων ποὺ θυμᾶμαι, μαζί με τὸ δικό μου. Καὶ τὸ χαρτί θὰ γίνεи μιὰ μικρὴ κιβωτὸς ποὺ θὰ μουλιάσει καὶ θὰ διαλυθεῖ με τὴν πρώτη βροχή.

Ζῶ στὴν ἐρειπωμένη πόλη. Ὅλα τὰ ἀγνωριστικά σημάδια καταστράφηκαν ἢ ἔχασαν τὸ νόημά τους. Μ' ἓνα κλαδί, με τὰ νύχια ἢ με ὅ,τι βρεθεῖ χαράζω φράσεις πάνω στὴ σκόνη. Τὰ γράμματα σβήνονται με τὸ παραμικρὸ φύσημα τοῦ ἀέρα, μὰ συνεχίζω, δὲν ἔχω ἄλλη ἐπιλογή. Ἄν σταματήσω νὰ γράφω, θὰ ξεχάσω ποιά εἶμαι.

Γράφω ὅπου βρῶ. Ἐπικαλοῦμαι τὶς λέξεις ἐνὸς χαμένου κόσμου, ἂν καὶ τὸ ξέρω, τίποτα δὲν θὰ ἐπιστρέψει. Μὰ ὅσο περνάει ὁ καιρὸς οἱ σκιές πληθαίνουν, με προσκαλοῦν νὰ πλησιάσω — δὲν με θυμᾶσαι, λένε περίλυπες. Προτοῦ προλάβω νὰ ἀπαντήσω ἔχουν ἤδη χαθεῖ. Γράφω γι' αὐτὲς τὶς σκιές ποὺ ἔρχονται καὶ σκύβουν πάνω ἀπ' τὸν ὦμο μου, διαβάζουν τὰ μισοσβή-

σμένα ονόματα, ψελλίζουν μαζί μου τις λέξεις που έχουν πια ἀχρηστευτεί. Σάν μονότονες προσευχές μπροστά σ' ένα μαῦρο δέντρο που δὲν τις ἀκούει κανείς, οὔτε θεὸς οὔτε ἄνθρωπος.

Τώρα ἡ καμένη Βιβλιοθήκη εἶναι τὸ σπίτι μου. Τὰ βράδια κοιμᾶμαι σὲ μιὰ γωνιά τοῦ ἀναγνωστηρίου, προφυλαγμένη ὅσο μπορῶ ἀπ' τὶς βροχὲς καὶ τὴν παγωνιά. Σωροὶ ἀπὸ πέτρες καὶ ξύλα ὑψώνονται στὴ θέση τῶν τοίχων. Μέσα ἀπ' τὸν γκρεμισμένο θόλο βλέπω κομμάτια τ' οὐρανοῦ, σάν ζωγραφιὰ φτιαγμένη ἀπὸ μικρὸ παιδί.

Ἔγινα φύλακας ἐνὸς ἀπέραντου ἐρειπιώνα. Δὲν θὰ μπορέσω ποτὲ νὰ καταλάβω τὸ νόημα αὐτῆς τῆς καταδίκης.

Κάθε νύχτα ὁ ἴδιος ἐφιάλτης στοιχειώνει τὸν ὕπνο μου: ἡ Βιβλιοθήκη τραντάζεται συθέμελα καὶ καταρρέει κι ἐγὼ σκάβω μὲ γυμνὰ χέρια μὲς στὸν κουρνιαχτὸ γιὰ νὰ ξεθάψω ὅσα βιβλία μπορῶ. Δὲν βρίσκω τίποτα, μόνο ἀσυνάρτητες συλλαβές. Κρότοι ἀπὸ πράγματα που πέφτουν καὶ θρυμματίζονται μὲ ξεκουφαίνουν. Ξυπνάω ἔντρομη ἀνάμεσα στὶς πέτρες καὶ στὴν ἀδηφάγα σιωπή.

Γράφω, σπρώχνω τὶς λέξεις που ἀπέμειναν, μήπως καὶ βροῦν διέξοδο μέσα ἀπ' τὰ ἐρείπια, μήπως συμφιλιωθοῦν μὲ τὶς σκιές. Παραμιλάω καὶ μαλώνω μὲ τὸν ἀέρα γιὰ χάρη τους. Οἱ λέξεις ὅλο καὶ θαμπώνουν, ἡ βουβὴ ζωὴ θὰ τὶς ἐξαφανίσει διὰ παντός. Θὰ

συνεχίσω πεισματικά την άνωφελη προσπάθεια, μέχρι τὸ τέλος.

Κάνω συχνά τὴ διαδρομὴ πρὸς τὰ πίσω, πρὸς τὴν ἀνάποδη πλευρὰ τοῦ χρόνου. Βλέπω τὰ ἐρείπια νὰ λιώνουν σὰν χιόνι στὴ λιακάδα κι ὁ τόπος ξαναζωοτανεῖ. Ἐπιστρέφω στὴ Βιβλιοθήκη. Ἀνεβαίνω τρέχοντας τὰ σκαλιά, μπαίνω στὰ ἀχανῆ βιβλιοστάσια. Ὅλα τὰ βιβλία εἶναι ἐδῶ, ἀνέγγιχτα ἀπ' τὶς φλόγες· οἱ ἀναγνώστες διαβάζουν μὲ προσήλωση ἢ ἀφαιροῦνται κάποια στιγμή καὶ κοιτάζουν ἔξω ἀπ' τὰ μεγάλα παράθυρα καὶ οἱ βιβλιοθηκᾶριοι τακτοποιοῦν μὲ προσοχὴ τοὺς τόμους στὰ ράφια. Ὅλα εἶναι ἐδῶ: ἡ μυρωδιὰ τοῦ χαρτιοῦ, τὸ φῶς ἀπὸ τὶς λάμπες, ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα στὴν ἄκρη τοῦ ἀναγνωστηρίου. Ψηλαφῶ τὶς ράχες τῶν βιβλίων, τοὺς ἀρχαίους χάρτες. Ἀκούω μὲς στὴν ἡσυχία τὸ τρίξιμο τοῦ ζεστοῦ ξύλου. Ὅλα εἶναι ἐδῶ: οἱ βιβλιοθηκῆκες ποὺ ὑψώνονται μέχρι τὸ ζωγραφισμένο ταβάνι κι ἀνάμεσά τους οἱ στενοὶ διάδρομοι ποὺ βυθίζονται στὸ ἡμίφως.

Ξαφνικὰ σκοντάφτω πάνω στὶς πέτρες κι ἡ ἐπίγνωση χαράζει βίαια τὴν εἰκόνα. Δὲν ὑπάρχει καμιὰ Βιβλιοθήκη, μονάχα αὐτὸ τὸ ἰσχνὸ κεράκι τῆς μνήμης ποὺ φωτίζει μιὰ καταποντισμένη κιβωτό.

Θυμᾶμαι ἐκείνη τὴ μέρα ποὺ εἶχα ξετρυπώσει ἓνα ἀγαπημένο βιβλίο ποὺ γιὰ καιρὸ νόμιζα χαμένο. Καθὼς τὸ ἄνοιξα γιὰ νὰ τὸ ξεφυλλίσω, λεπτότατη σκόνη ἄρχισε νὰ κυλάει, διαλυμένες σελίδες ἔρρεαν καὶ σκόρ-

πιζαν στο πάτωμα. Έντομα πεινασμένα είχαν ροκανίσει το χαρτί και το βιβλίο ήταν πια ένα άδειο κέλυφος. Λίγοι στίχοι μόλις που διαβάζονταν σε μια μισοφαγωμένη σελίδα:

Τὸ φῶς εἶναι μόνον εἰκόνημα

[...]

Στὸν κόσμον πὸν βαθιὰ ὑπάρχομε διάδημα ἢ φρίκη.

Δυσοίωνα προμηνύματα σκοτείνιαζαν τὸν ὀρίζοντα, μὰ ἐγὼ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἀποζητοῦσα ἄλλα σημάδια, πιὸ ταιριαστὰ μὲ τὴν εὐτυχισμένη μου ἄγνοια. Τίποτε δὲν μποροῦσε νὰ μὲ προετοιμάσει γι' αὐτὸ πὸν θὰ ἀκολουθοῦσε.

Ἄς εἶχα πεθάνει.

Νὰ μὴν ἔβλεπα τὸν χαλασμό, πῶς χάθηκε ὁ κόσμος, πῶς ἔσπασε ἡ κλεψύδρα. Τὴ νύχτα πὸν κἀηκε ἡ πόλη ἢ Βιβλιοθήκη βούλιαξε γρήγορα μέσα στὶς φλόγες. Τρέχαμε πανικόβλητοι πάνω κάτω γιὰ νὰ φέρουμε νερὸ ἀπὸ τὰ πηγάδια. Καὶ στοὺς φριχτὸ δίλημμα τί νὰ σώσουμε πρῶτα, τὰ βιβλία ἢ τὸν ἑαυτὸ μας, δὲν προλαβαίναμε ν' ἀπαντήσουμε. Οἱ ἐχθροὶ ἀνελέητοι ἔσφαζαν ὅποιον ἔβρισκαν μπροστὰ τους ἐνῶ ἡ πυρκαγιὰ ἀποτελείωνε ὅ,τι περίσσευε. Ὅταν ξημέρωσε, ἡ πόλη δὲν ὑπῆρχε πιά. Οὔτε ἄνθρωποι οὔτε σπίτια οὔτε βιβλία. Τίποτα.

Ἐνα μόνο βιβλίο ἔχει σωθεῖ, μὰ εἶναι ἄγραφο, κι ἂς τὸ διαβάζω καθημερινά. Βρίσκεται μέσα μου κα-

ταχωνιασμένο, ένα παλίμψηστο φθαρμένο και δυσανάγνωστο. Είναι τῆς μνήμης μου οἱ σελίδες ποὺ κατατρώγονται ἀπ' τὸν ἄγονο καιρό. Οἱ φράσεις ποὺ θὰ μοῦ ἔδιναν λίγη δύναμη γκρεμίζονται πρὶν κὰν τὶς προφέρω. Τὶς γράφω πάνω στὴ σκόνη τῆς πόλης σὰν ξόρκια. Τί περιμένω, ποιός θὰ μποροῦσε νὰ μὲ συνδράμει; Ἐγὼ ἢ ἴδια;...

Ἐγὼ· πόσο τρομαχτικὴ λέξι ὅταν δὲν ἔχεις κανέναν νὰ τὴ μοιραστεῖς. Παραμιλάω νύχτα μέρα, αἰχμάλωτη τῆς θλίψης καὶ τῆς ἐρημίας. Τί ἀπομένει; Μόνο αὐτὴ ἢ βασανιστικὴ προσπάθεια νὰ βρῶ μέσα στὴ στάχτη — ἢ ἔστω νὰ ἐπινοήσω — μιὰ γραμμένη σελίδα.

[...]

σημειώσεις, 6

*Κάθε πρωί. Τὸ βλέμμα ἀφνιπνίζεται, θυμᾶται ἀμυδρὰ
τοὺς κωδικοὺς τῶν ὀνείρων, τὰ συνθήματα τῶν φρου-
ρῶν, πῶς πέρασε ἄθικτο ἀπὸ τῆς ἀτραποῦς τοῦ ἐφιάλ-
τη. Ἔχουν ὄλα τὰ πράγματα ὄνομα;*

Ἐπίκληση

ΚΛΕΙΝΩ ΤΑ ΜΑΤΙΑ κι ἕνας κῆπος ἀνοίγεται μπροστά μου, κατάφορτος ἄνθη, ἀρώματα καὶ κελαηδίσματα πουλιῶν. Ἀνάμεσα στὰ χόρτα ἕνα ρυάκι κελαρύζει. Εἶναι πρωί. Ἀράχνες πλέκουν βιαστικὰ τὸν εὐθραυστο ἰστό τους. Περνάω σιωπηλὰ κάτω ἀπ' τὶς λεμονιές. Σταγόνες ζεστοῦ φωτὸς ραντίζουν τὰ φυλλώματα, ὁ οὐρανὸς σκορπάει γαλάζιες καὶ πράσινες λάμψεις πάνω στὴ χλόη.

Δὲν θέλω νὰ βρεθῶ στὴν ἔξοδο τοῦ κήπου. Στέκομαι ἀκίνητη, κάτω ἀπ' τὴ σκιά τῶν δέντρων.

Ἀνοίγω τὰ μάτια κι ὁ κῆπος θρυμματίζεται μὲ κρότο, μαγεμένος καθρέφτης ποὺ ραγίζει μόλις τὸν κοιτάξεις. Τὰ δέντρα χάνονται καὶ τὰ τρεχούμενα νερὰ στερεύουν. Βλέπω αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει πίσω ἀπ' τὸν καθρέφτη. Μαύρη ἔρημος. Κανένας κῆπος. Μόνο ἡ καμένη πόλη ποὺ παγιδεύτηκε στὸ σιωπηλὸ κενό.

Οἱ ἦχοι κουβάρι ποὺ πετάχτηκε σ' ἄδειο δωμάτιο. Γέλια καὶ κλάματα, ψιθυρίσματα, ὅλα σφιχτοπλεγμένα μεταξύ τους, νὰ μὴν ξεφύγει τίποτα, οὔτε λέξη. Καὶ οἱ ἀκατανόητες συλλαβὲς καὶ τὰ μουρμουρητὰ

πού πότε πότε ξεπηδοῦν, γεννήματα τῆς φαντασίας μου εἶναι κι αὐτά.

Τὶς νύχτες τριγυρνᾶω στὰ χαλάσματα καὶ τραγουδάω, προσπαθῶ νὰ πείσω τὸν ἑαυτό μου ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει ὀλοκληρωτικὰ βουβαθεῖ. Λογχίζεται ἡ φριχτὴ σιωπὴ καὶ τὸ σκοτάδι προχωράει μαζί μου πυκνὸ καὶ ἀδιαπέραστο. Τραγουδάω κι ἀκούω μιὰ φωνὴ ἐπιτέλους νὰ ἤχεῖ, κι ἄς εἶναι ἡ δική μου — ἀσήμαντη παρηγοριὰ μέσα στὴν ἐρημία. Προτοῦ τελειώσει ἡ νύχτα, μπαίνω σ' ἓνα σπίτι καὶ κοιμᾶμαι λίγο μέχρι νὰ ξημερώσει.

Δὲν φοβᾶμαι τὰ σκοτάδια, μονάχα τὴ σιωπὴ.

Κι ὅμως τὴ νύχτα τῆς καταιγίδας ἤμουν σχεδὸν βέβαιη ὅτι κάποιος μοῦ μίλησε. Διέσχιζα τὶς στοῆς τῆς ἀγορᾶς κι ἔκλαιγα καὶ τραγουδοῦσα μαζί. Κι ἐκεῖ πού προχωροῦσα ἄκουσα τὸν ἀντίλαλο μιᾶς ἄλλης φωνῆς νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριὰ. Κοίταξα πίσω. Δὲν εἶδα τίποτα, μόνο τὰ γκρεμισμένα σπίτια ν' ἀσπρίζουν στὸ σκοτάδι. Ὑπῆρχε κάποιος ἐκεῖ; Τίποτα δὲν μπορούσα νὰ διακρίνω καθαρά. Συνέχισα νὰ προχωρῶ καὶ ἡ φωνὴ ξανακούστηκε, ἐπαναλαμβανόταν μέσα μου σὰν ἠχὼ σὲ φαράγγι. Σώπασα γιὰ ν' ἀκούσω καλύτερα. Κάποιος ἔτρεχε, τὰ βαριά του βήματα ὅλο καὶ πλησίαζαν. Χώθηκα τρέμοντας ἀπὸ φόβο στὴ σκεπαστὴ στοὰ πού ἀνοιγόταν δίπλα στὸν δρόμο. Κράτησα τὴν ἀναπνοή μου. Ἐνας ἄντρας πέρασε ἀσθμαίνοντας μπροστὰ ἀπὸ τὴν κρυφώνα μου. Ἦταν τυλιγμένος

μὲ κουρέλια, ὅπως κι ἐγώ. Τὸν ἔβλεπα ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς κολόνες νὰ τρέχει, σὰν σκιά χωρὶς σῶμα. Ἐμοιαζε νὰ μὴν ἔχει πολλὰς δυνάμεις, ὅμως συνέχιζε. «Μὴ σταματᾶς νὰ τραγουδᾶς», φώναξε μὲ ἀδύναμη φωνή, ὥσπου χάθηκε στὸ τέλος τοῦ δρόμου.

Ἐεκόλλησα ἀπὸ τὴ γωνιά ποὺ εἶχα κρυφτεῖ. Ἐμένα ἔψαχνε ἡ σκιά. Σὰν νὰ μοῦ ἔδωσε θάρρος τὸ ἴδιο τὸ σκοτάδι, ἀποφάσισα νὰ πάω νὰ τὸν βρῶ. Καὶ τότε ἄρχισε ἡ βροχή, τόσο δυνατὴ καὶ πυκνὴ, ποὺ ὑψώθηκε τεῖχος ἀδιαπέραστο ἀνάμεσα σ' ἐμένα καὶ σ' ἐκεῖνον τὸν ἄντρα. Ἄν ἄπλωνα τὸ χέρι μου, θὰ κοβόταν ἀπ' τὸ πολὺ νερό. Ἡ βροχὴ κατρακυλοῦσε ἀσταμάτητα. Σὲ λίγο οἱ δρόμοι εἶχαν πλημμυρίσει. Ἐμεινα κουλουριασμένη καὶ παγωμένη στὸ βάθος τῆς στοᾶς, ξάγρυπνη ὅλη τὴ νύχτα.

Οἱ δυνατὲς βροντὲς δὲν μποροῦσαν νὰ καταπνίξουν μέσα μου τὴ φράση ποὺ εἶχα ἀκούσει. Κάποιος μοῦ μίλησε καὶ δὲν τοῦ ἀποκρίθηκα. Ἄν τὸ εἶχα κάνει, μπορεῖ καὶ νὰ εἶχε σπάσει ἡ σφραγίδα αὐτῆς τῆς καταδίκης.

Ὅταν πιὰ ξημέρωσε, ἔσυρα τὰ βήματά μου μέχρι τὰ βυθισμένα σκαλοπάτια τῆς πλατείας. Στὰ ὀρθάνοιχτα παράθυρα τῶν σπιτιῶν ἀνέμιζαν κουρτίνες σὰν λάβαρα λερωμένα. Νὰ ὄνειρεύτηκα; Μὰ τότε γιατί ἐκείνη ἡ φωνὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀντηχεῖ μέσα μου; Γιατί γίνεται ἓνα καινούργιο τραγούδι;

Δὲν μπορῶ πιὰ νὰ ἐπιστρέψω στὸν κῆπο. Τώρα,

ὅταν κλείνω τὰ μάτια, βλέπω μιὰ σκιά νὰ τρέχει καὶ
νὰ ἀπομακρύνεται, σὰν ἰσχνὸς ἀντικατοπτρισμὸς στὴν
ἔρημο. Ἡ σκιά ἴσως νὰ εἶναι κομμάτι τοῦ σπασμένου
καθρέφτη. Ἡ ἔρημος ὅμως εἶναι ἀληθινή.

